

POSUDEK VEDOUcíHO PíSEMNE KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Název práce:	Reinterpretace tvorby Toyen v kontextu nebinárních a trans* pozic v současné teorii a umění
Autor/ka práce:	Marie-Anna Šulc
Studijní program:	Centrum audiovizuálních studií
Typ studijního programu:	bakalářský

Vymezení cíle a jeho naplnění:

Táto bakalárska práca sa zaoberá reinterpretáciou diela Toyen v kontexte nebinárnych a trans* pozícií v súčasnej teórii a umení. Práca vysvetľuje, že jej cieľom je: „prispieť k diskusii o tom, že Toyen jednoducho nemožno označiť za ženskú autorku alebo niekoho, kto by splynul so ženským rodom vo všeobecnosti. Bakalárska práca reinterpretuje tvorbu Toyen na základe toho, že sa doteraz nachádzala v hlavnom (umeleckom) diskurze vnímaná predovšetkým prostredníctvom cisheteronormatívnej interpretácie.“ Táto bakalárska práca tieto ciele z časti naplnila a prispela k výskumu existujúcej literatúry v českom kontexte o gendrovej nebinarite Toyen, ako aj ponúkla svoju vlastnú originálnu komparatívnu analýzu dvoch diel Toyen s vybranými dielami súčasného queer a trans* umenia. Avšak táto práca má svoje limity, chýba jej jednoznačnejšie vymedzenie argumentu a výstavba kapitol, ktorá by bola do hĺbky a odborne bádaná a analyzovaná na základe analytickej práce s dostupnou literatúrou.

Aktuálnosť tématu (a relevance zvolené metodologie v prípade diplomové práce):

Táto práca prispieva k najnovšiemu feministickému a queer výskumu, reflektuje aktuálne teoretické texty (Judith Butler, Paul Preciado, Jack Halberstam atď.) V práci vyzdvihujem aktuálnosť zamýšľania sa nad genderovou nebinaritou a to skrz nazeranie na tvorbu a život umelectva. Práca má snahu prispieť k výskumu existujúcej literatúry v českom kontexte ako: Petr Tomek, *Přestaňme lhát o Toyen*; Eva Skopalová, *Toyen: Znameníťá mrtvola*; Martin Vanek, *Po špičkách kolem Toyen*; Ladislav Zikmund-Lender, *I'm not your lesbo! K diskurzu o soukromí „snící rebelky*; či Milena Bartlová, *Ten-Ta-Toyen: Obrazy toho, o čem se mlčí*.

Aj napriek nemožnosti plne zrekonštruovať performativitu genderu Toyen, je z dobovej aj súčasnej odbornej literatúry jasné, že Toyen možno hovoriť na spektre genderové nebinarity. Avšak, úlohou ani zámerom tejto práce nemá, a ani nie je, určovať genderovú identitu ani sexuálnu orientáciu Toyen, ale poukázať na dôležitosť týchto pozícií pri analýze tvorby Toyen z perspektívy súčasnej teórie, ale skôr otvoriť priestor na premýšľanie o jazyku, ktorý používame a aký to má vplyv na identitu danej osoby. Čo práca kriticky argumentovala.

Odborný prínos, pôvodnosť práce a jej prípadné využití v praxi:

Práca ponúka veľmi aktuálnu analýzu inštitucionálnej kritiky, ktorá prispieva k premýšľaniu o výbere vystavovaného autorstva, témami, ktoré inštitúcie umenia otvárajú ako aj jazyku, ktorý používajú. Táto analýza, aj skrz priamo debatu o performativite genderu, genderovej nebinarity či queer teóriam je dôležitou súčasťou momentálnych potrieb umelecko-historického a teoretického diskurzu ako aj praxe.

Logická stavba a členění práce:

Práca je členená do piatich kapitol pričom dve z nich sú úvod a záver, a tri kapitoly sú členené nasledovne: prvá kapitola sa zaoberá analýzou teoretických textov a odpovedá na dôležitosť reinterpretovať tvorbu Toyen v kontexte nebinárnych a trans* pozícií. Druhá kapitola sa zaoberá retrospektívnou výstavou *Sníci Rebelka* v Národnej galérii v Prahe a jej kurátorskej koncepcii. Tretia kapitola sa zameriava na komparatívny prístup a skúma porovnávanie vybraných diel Toyen s vybranými dielami súčasného queer a trans* umenia (konkrétne diel: ORLAN, *Aliz*a. Who's afraid of red pain and blood* a SIN, Wai Kin. *A dream of wholeness in parts*). Táto štruktúra kapitol je pomerne logická a prehľadná, avšak konkrétna výstavba jednotlivých kapitol by potrebovala trochu viac práce. Napríklad kontext práce a metodológia práce/teoretické zázemie práce, ako aj kapitolu s názvom „*Co jsou trans* a nebinární pozice?*“, ktorá sa zaoberá analýzou teoretických textov, by bolo dobré viac prepojiť rozmýšľať o nich jednak z pozície umelecko-historickej literatúry v kontexte umeleckých inštitúcií a lokálnej kunshistorickej analýzy tvorby Toyen, ako aj z pohľadu queer a trans teórií, ktoré poskytujú nástroje na kritickú analýzu danej témy.

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:

Celkovo práca pracuje s formátom podľa šablóny VŠKP AMU, obsahuje správne formátovaný obsah, zoznam príloh ako aj členenie kapitol, zoznam použitej literatúry a obrazovú prílohu. Po formálnej stránke, práca však často obsahuje nesprávne zalomené odseky, ktoré sú prerušené či náhodne oddelené. Používanie kurzívy by bolo tiež treba zjednotiť v celom texte kde je občas náhodne použitá kurzíva pri istých slovách či citátoch a inde nie (napríklad: „takzvanému **queeringu** spoločnosti“ a inde „Do **queeringu** (či kvíření) spoločnosti“.) Pri opakovaných citáciách toho istého zdroja chýbajú skrátene verzie (pri prvom uvedení odkazu na určitý zdroj v plnom znení, ak sa odkaz cituje opakovane, môže sa uviesť skrátene verzia odkazu). V zozname použitej literatúry chýba používanie kurzívy pri názvoch kníh, zborníkov a periodík.

Práce s informačními zdroji:

Práca s informačnými zdrojmi je veľmi dobrá a zodpovedá úrovni študentstva absolvujúceho bakalársky stupeň štúdia. Práca narába s informačnými zdrojmi obratne a využíva ich pre svoj výskum a písanie práce na dobrej úrovni.

Jazyková, stylistická a terminologická úroveň:

Celkovo je jazyková a terminologická úroveň práce veľmi dobrá. Avšak sú tam isté limity pochopiteľné v tomto stupni štúdia. Úvod a záver sú veľmi skratkovité a neopisujú jednotlivé kapitoly a zámer práce dostatočne do hĺbky, čo by zároveň pomohlo čitateľstvu pochopiť výstavbu jednotlivých kapitol a ich zámer.

Stanovisko posuzovateľa k výsledku kontroly Theses:

Podobnosti pozostávajú zo správne citovaných zdrojov.

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

Táto práca prispieva k najnovšiemu feministickému a queer výskumu, reflektuje aktuálne teoretické texty (Judith Butler, Paul Preciado, Jack Halberstam atď.) V práci vyzdvihujem aktuálnosť zamýšľania sa nad genderovou nebinaritou a to skrz nazerania na tvorbu a život umelectva. Avšak táto práca ma svoje limity, chýba jej jasne špecificky vymedzený argument, ktorý by bol do hĺbky a odborne analyzovaný na základe analytickej práce s dostupnou literatúrou. Práca s teoretickými textami by mohla byť tiež viac prepracovaná do hĺbky. Práca akoby bola na pomedzí dvoch prístupov: jeden teoretický, ktorý sa venuje analýze feministických a queer teórií a kriticky ich hodnotí a analyzuje na príklade výstavy *Sníci Rebelka* a druhý, ktorý sa chce venovať komparatívnej analýze diela Toyen v kontexte nebinárnych a trans* pozícií v súčasnej teórii a umení. Tento rozkol potom pôsobí pomerne mäťúco pre čitateľstvo práce.

Avšak naozaj vyzdvihujem, že si práca od začiatku stanovila cieľ venovať sa gendrovej nebinarite Toyen skrz analýzu výstavy *Sníci Rebelka*, a aj napriek neúspechu urobiť rozhovor s Annou Pravdovou, jednou z kurátoriek výstavy, prácu sa podarilo úspešne dopísať. Myslím však, že práca však mohla ísť viac do hĺbky a analyzovať danú výstavu či tvorbu Toyen. Práca obsahuje niekoľko zaujímavých argumentov, ako napríklad zasadenie umelectva do gendrovej binarity ako dôsledok partiarchálneho útlaku, s cieľom vyzdvihovať ženskosť s cieľom prezentovať viac žien v umení. Alebo, analýzu inštitucionálnej kritiky, ktorá prispieva k premýšľaniu o výbere vystavovaného autorstva, témami, ktoré inštitúcie umenia otvárajú ako aj jazyku, ktorý používajú (začlenenie nielen ženských umelkýň, ale napríklad aj queer umelectva).

Napriek kontextu a komplikáciám, v ktorom táto práca vznikala a tiež zmene vedúcej práce v procese tvorby, a aj napriek krátkemu času na konzultácie zhustených do posledných dní, ako vedúca práce som sledovala veľký posun v práci s textom, a je vidno, že autorstvo je naozaj veľmi vnímavé na spätnú väzbu. Práca sa dokázala adaptovať rýchlo na zmenené podmienky nemožnosti výskumu a zvolila iný smer poslednej kapitoly. Oceňujem tiež prácu s veľmi aktuálnymi teoretickými textami a prepájanie ich s kontextom súčasnej umeleckej produkcie v našom geografickom kontexte ako aj kritické premýšľanie o tom ako naše inštitúcie prezentujú a komunikujú umeleckú produkciu verejnosti.

Otázky a náměty k diskuzi při obhajobě:

1. Prečo ste si zvolili na analýzu gendrovej nebinarity práve Toyen vo svojej práci?
2. Ktorý z teoretických či umelecko-historických textov bol pre vás pri písaní kľúčový a prečo?

Doporučení práce k obhajobě: Áno

Navrhovaná klasifikace: C

Datum vypracování posudku:

5.9.2023

MSc. Denisa Tomková, PhD.

5.9.2023